

Téma:

**SZAKPOLITIKAI TANULMÁNY –
KÖRNYEZETVÉDELEM**

Időszak:

2014. JANUÁR

Dátum:

2014. február 21.

SZÁZADVÉG
ALAPÍTVÁNY

SZÁZADVÉG
GAZDASÁGKUTATÓ KFT.

STRATEGOPOLIS
KOMMUNIKÁCIÓS TÁRSASÁG ÉS STRATÉGIAI ILLUMÓ KFT.

Az anyag az NFM_SZERZ/378/1 (2012) számú
szerződés teljesítésére készült

Tartalomjegyzék

Vezetői összefoglaló	1
A tárgyhónapban meghozott intézkedések	2
<i>Változások a környezetkárosodás megelőzésének és elhárításának szabályaiban.....</i>	<i>2</i>
<i>Az állami topográfiai térképi adatbázis új szabályozása.....</i>	<i>3</i>
<i>A Környezet és Energia Operatív Programban szereplő egyes beruházások kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánítása</i>	<i>4</i>
Egyéb politikai témák	6
<i>A paksi atomerőmű bővítése.....</i>	<i>6</i>
<i>Veszélyes hulladék a Hortobágyon.....</i>	<i>8</i>
<i>A környezetvédelmi termékdíj változásai</i>	<i>9</i>
<i>Iparfejlesztési pályázatot hirdetett az Országos Hulladékgazdálkodási Ügynökség</i>	<i>10</i>
<i>Geotermikus energia hasznosítása Bonyhádon</i>	<i>11</i>
<i>Új állami hulladékgazdálkodási közszolgáltató</i>	<i>12</i>
<i>Újrainduló szénbányászat</i>	<i>13</i>
Külpolitikai és nemzetközi kitekintés.....	15
<i>A zöldenergia célszámairól szóló Európai Bizottsági közlemény</i>	<i>15</i>

Vezetői összefoglaló

2014 januárjában az előző év végén felgyorsult jogszabály alkotási munkát követően a környezetügy területét érintően csekélyebb számú intézkedésre került sor.

Több, korábban meghozott, ámde csak 2014. január 1-jével hatályba lépő jogszabály-módosítás közül azonban mindenképpen említést érdemelnek a környezetkárosodás megelőzésének és elhárításának szabályozásában – a vízügyi szakterület átszervezésével összefüggésben – bekövetkezett változások. Utóbbiak értelmében a kárelhárítást a jövőben részben a vízügyi igazgatóságok, részben a nemzeti park igazgatóságok végzik. Szintén idei évtől hatályos rendelkezés, hogy települési hulladékot kizárólag többségi önkormányzati vagy állami tulajdonban lévő hulladékgazdálkodási közszolgáltató szállíthat el. A katasztrófavédelmi igazgatóságnak korábban mintegy 255 településen kellett közérdekű szolgáltatót kijelölnie a települési hulladékok elszállítására, azonban minden érintett településen sikerült olyan közszolgáltatót kijelölni, amely tudta vállalni a hulladékgazdálkodási közszolgáltatást ellátását, így fennakadás a közszolgáltatásban sehol nem volt.

Kiemelt jelentőségű és a politikai, szakmai közélet szereplői részéről is a legtöbb megnyilvánulást kiváltó esemény a nukleáris energia békés felhasználásában való együttműködésről, ennek keretében két paksi erőműblokk megépítéséről szóló megállapodás 2014. január 14-i aláírása volt.

Mindeközben az Európai Bizottság 2014. január 22-én benyújtotta javaslatát az új éghajlat-változási és energiaügyi célokról. A javaslat szerint az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását 40%-kal kell az 1990-es szint alá csökkenteni, a megújuló energia arányát pedig kötelezően legalább 27%-ra kell növelni.

A tárgyhónapban meghozott intézkedések

Változások a környezetkárosodás megelőzésének és elhárításának szabályaiban

Intézkedés:

2014. január 1-jén hatályba lépett a környezetkárosodás megelőzésének és elhárításának rendjéről szóló 90/2007. (IV. 26.) Korm. rendelet módosítása. A módosítás a vízügyi átszervezéshez kapcsolódott, és mind az új vízügyi hatóságra, mind a nemzeti park igazgatóságokra új feladatokat rótt a kármegelőzés, kárelhárítás terén.

Elemzés:

A korábbi szabályok szerint a környezetkárosodást megelőző intézkedések megtétele és a kárelhárítás elvégzése a környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőség megbízása alapján a vízügyi igazgatóságok végezték, amennyiben a környezethasználó ismeretlen volt, illetve ha jogszabálysértően végezte a kárelhárító tevékenységét. Az új szabályok szerint a kárelhárítást részben a vízügyi igazgatóságok (a vízügyi hatóság megbízására), részben a nemzeti park igazgatóságok (a környezetvédelmi és természetvédelmi felügyelőség megbízására) végzik. A környezetkárosodás minősítése részben átkerült a környezetvédelmi és természetvédelmi felügyelőségektől a vízügyi igazgatóságokhoz, továbbá szintén átkerültek a készütségi fokozatok elrendelésének feladatai a vízügyi igazgatóságokhoz és a nemzeti park igazgatóságokhoz.

Korábban a kárelhárítás gyakorlati (tényleges műveleti irányítója) végrehajtója a teljes mértékben a vízügyi igazgatóság volt, a vízügyi igazgatóság készítette a kárelhárítási terveket, gondoskodott a kárelhárításhoz szükséges anyagok készenlétnél tartásáról, kárelhárítási gyakorlatokat szervezett a munkatársai részére és a műveleti elhárítás keretében gondoskodott pl. az eltávolított hulladék biztonságos elhelyezéséről. A környezetvédelmi felügyelőségek végezték a környezetkárosodás minősítését a saját laboratóriumaik igénybe vételével.

A korábbi feladatmegosztás változtatása, hatóságok, szervek kijelölése jelen helyzetben kérdéseket vet fel. A vízügyi hatóságnak – tekintettel arra, hogy a vízminőségvédelmi feladatok és a vizsgáló laboratóriumok a környezetvédelmi és természetvédelmi felügyelőségeknél maradtak – a környezetkárosodás minősítése feladat során nem elégséges saját erőforrásaira támaszkodnia.

A módosítás következtében a nemzeti park igazgatóságokra is hárultak olyan feladatok, amelyek ellátása a jelenlegi személyi, tárgyi, pénzügyi erőforrásokat alapul véve további fejlesztéseket, intézkedéseket igényel. A környezeti elem szempontú feladatelhatárolás

hatáskör ugyanakkor olyan átfedésekhez vezetett, ami a gyakorlati végrehajtást nehezítheti. Tekintettel arra, hogy a nemzeti park igazgatóságok korábban csak közreműködőként vettek részt a feladatellátásban, a tényleges kárelhárítási feladatok elvégzésére várhatóan hosszabb felkészülési időt követően lesznek képesek.

A szabályozás nem tisztázza a kárelhárítási tevékenységre kötelezett személyét, amennyiben például a környezetveszélyeztetés helyi védett természeti területet érint. Szintén nem egyértelmű, hogy mely szerv köteles ellátni a feladatokat, amennyiben a környezeti veszélyhelyzet országos védett természeti területen felszíni vagy felszín alatti vizet érint. Az érintett szervek várhatóan a rendelet módosítását, a szabályozás finomhangolását fogják kezdeményezni az illetékességi körök, feladatok egyértelmű lehatárolása érdekében.

Az állami topográfiai térképi adatbázis új szabályozása

Intézkedés:

2014. január 18-án hatályba lépett az állami topográfiai térképi adatbázisról szóló 2/2014. (I. 10.) VM rendelet, amely az állami topográfiai térképek előállítására vonatkozó korábbi normatív előírásokat (korszerűsítve) újraszabályozta. A rendeletalkotásra a földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 2012. évi XLVI. törvény 38. § (3) bekezdés d) pontja adott felhatalmazást a vidékfejlesztési miniszternek. Az új szabályozás a honvédelmi miniszter egyetértésével került kialakításra.

Elemzés:

A rendelet adatbázis szemléleten alapuló állami alapadatok előállításának és szolgáltatásának alapvető szabályait, az állami adatbázisok körét, valamint a topográfiai térképek aktualizálásának lényeges előírásait szabályozza. A szabályozás környezetügyi relevanciáját az adja, hogy az állami térképi adatbázisokat kötelező használni többek között a természet- és környezetvédelmi tevékenység térképi megalapozásához is.

A korábbi rendeleti szabályozás az állami topográfiai térképek előállítását egyes – név szerint felsorolt – szervekre telepítette, ezzel szemben az új rendelet már csupán a két érintett minisztert: a térképészetért felelős minisztert (azaz a vidékfejlesztési minisztert) és a honvédelmi minisztert említi. A két miniszter hatáskörébe rendelt különböző méretarány szerinti tartalommal készült állami topográfiai térképi adatbázisok együttesen alkotják az állami topográfiai térképi adatbázisokat.

A hatályos jogrendszerhez igazítva csupán pontosításra került azon szervek meghatározása, amelyek a meghatározott (nagy, közepes és kis) méretarányú topográfiai térképnek megfelelő adattartalommal rendelkező állami topográfiai térképi adatbázis kezelésére kötelesek. A nagy méretarányú térképek kezelése a földmérési és térinformatikai államigazgatási szerv feladata, a kis és közepes méretarányú térképek kezelése a honvédelmi

térképészeti szervek feladata továbbra is, csupán a jogszabályi meghatározásuk változott. Szintén a jelenleg hatályos jogszabályi és technikai környezethez kerültek igazításra az állami topográfiai térképi adatbázisok tartalmára és szerkezetére vonatkozó rendelkezések. Új elemként, jogszabályi szinten került meghatározásra az állami topográfiai térképi adatbázisok aktualizálása is. Korábban csupán a földmérési és térinformatikai államigazgatási szerv belső szabályzata tartalmazott erre nézve előírásokat, mint például a topográfiai tanulmány készítése. A topográfiai tanulmány készítésének a célja, hogy az adott területre összegyűjtsön, rendszerezzen és értékeljen minden releváns és szükséges információt, tény, adatot, melyek befolyásolhatják az aktualizálási feladat végrehajtását.

A Környezet és Energia Operatív Programban szereplő egyes beruházások kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánítása

Intézkedés:

A Kormány a Környezet és Energia Operatív Program „Vizeink jó kezelése” című prioritása keretében megvalósuló beruházásokkal összefüggő közigazgatási hatósági ügyek kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánításáról szóló 10/2014. (I. 20.) Korm. rendeletében egyes projekteket nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánított.

A prioritás intézkedései – árvízvédelem, vízminőség és ivóvízbázis védelem, települési szilárd hulladéklerakók rekultivációja, szennyezett területek kármentesítése és vízgazdálkodási tervezés – révén csökkenni fog az árvízi kockázat, javulni fog a felszíni és felszín alatti vizek minősége és mennyisége, valamint csökkenni fog veszélyeztetettségük. Ezek megvalósításával európai uniós (pl. Víz Keretirányelv) és hazai (pl. Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése) kötelezettségeknek tesz eleget Magyarország.

Elemzés:

A rendelet az 1. mellékletében felsorolt projektekhez kapcsolódóan 19 fajta közigazgatási hatósági ügyet kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánított. A kiemelt jelentőség célja, hogy az Európai Unió támogatásából finanszírozott projektek megvalósítása gyorsabb, egyszerűbb és egységesebb eljárási rendben történjen meg a rendelkezésre álló források minél hatékonyabb felhasználásával.

A kiemelt jelentőségű ügyekké nyilvánított közigazgatási hatósági ügyekben az eljáró hatóságra nézve az ügyintézési határidő – az általános szabályozástól eltérően – 21 nap, a szakhatósági állásfoglalások kibocsátásának határideje pedig 10 nap. Az érdemi döntés minden eljárásban fellebbezésre tekintet nélkül végrehajtható, továbbá a kézbesítés hirdetményi úton történik (a közlés és a döntés hatályba lépésének gyorsítása érdekében).

A kiemelt ügyé nyilvánított eljárások túlnyomó többsége korábban felhagyott hulladéklerakók rekultivációját szolgáló KEOP-projekt - szám szerint 24 -, melyek projektgazdái önkormányzati társulások. A határozat a fentiekén túl kiemelt ügyé

nyilvánított továbbá számos kármentesítési, illetve hulladéklerakók okozta szennyezés-csökkentési projektet is (14, illetve 6 projekt).

A kiemelt beruházások közé tartozik például a Sármellék-Zalavár volt szovjet katonai repülőtér kármentesítése is (bruttó 4,4 milliárd Ft összegben). A kármentesítés 2011 őszén kezdődött, a befejezés időpontja 2015 júniusa. A kármentesítés pozitív hatással járhat a környék turizmusára, illetve az ingatlanok értékére is. Szintén Zalában található a Zalaegerszeg Búslakpusztai lezárt hulladéklerakó, melynek a kármentesítése 2015-ben fejeződik be a tervek szerint.¹

¹ <http://www.8800.hu/aktualis/zala-ket-beruhazassal-erintett-kiemeltte-nyilvanitottak-vizeink-jo-kezelese-prioritas-beruhazasait/>

Egyéb politikai témák

A paksi atomerőmű bővítése

2014. január 14-én Vlagyimir Putyin és Orbán Viktor jelenlétében Szergej Kirijenko, a "Roszatom" Állami Atomenergia Ügynökség vezetője, és Németh Lászlóné, a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium vezetője a nukleáris energia békés felhasználásában való együttműködésről, ennek keretében két paksi erőműblokk megépítéséről szóló megállapodást írt alá.

A megállapodás leghangsúlyosabb pontja a Paksi Atomerőmű teljesítményének fenntartásában és fejlesztésében való együttműködés mellett való elköteleződés, beleértve két új 5-6. blokk tervezését, megépítését, üzembe helyezését és üzemben kívül helyezését, VVER (vízhűtéses vízmoderátoros) típusú reaktorról, mindkét blokkra vonatkozóan legalább 1.000 MW beépített kapacitással.² Az együttműködés kiterjed továbbá az atomenergia békés célú felhasználását célzó alap- és alkalmazott kutatás megvalósítására, a radioizotópok előállításában és ipari, orvosi és mezőgazdasági célú felhasználására, a Paksi Atomerőmű működő 1-4. blokkjainak üzemeltetésére, modernizációjára, felújítására és üzemben kívül helyezésére.

Az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény rendelkezése szerint meglévő atomerőmű további atomreaktort tartalmazó egységgel való bővítését előkészítő tevékenység megkezdéséhez az Országgyűlés előzetes, elvi hozzájárulása szükséges. Az Országgyűlés 2009. március 30-án 95,4%-os igen szavazat mellett elfogadta a 25/2009. (IV. 2.) OGY határozatot, amellyel hozzájárult a paksi telephelyen új blokkok létesítésének előkészítését szolgáló tevékenység megkezdéséhez.

Az Országgyűlés 2009-es határozata ugyanakkor még nem jelentett tényleges döntést új atomerőművi blokkok létesítéséről. Az elvi jóváhagyást követően megkezdett szakmai munka ad választ a finanszírozási és beruházási konstrukció, a műszaki jellemzők, versenyképesség, rendszerbe illeszthetőség, környezetre gyakorolt hatás vagy a blokk típus és a szállító kérdéseire. A Paksi Atomerőmű bővítés előzetes konzultációs dokumentációjában (2012. november 26.)³ foglaltak szerint új erőművekre a következő két évtizedben elsősorban a leállított egységek pótlása miatt lesz szükség, és csak másodsorban a villamosenergia-igények növekedése miatt. A Paksi Atomerőmű 1-4. blokkjai a tervezett 20

² <http://www.parlament.hu/irom39/13628/13628.pdf>

³ http://www.kormany.hu/download/4/83/c0000/ekd_20121026.pdf

éves üzemidő-hosszabbítással számolva várhatóan 2032-37-ig fognak működni. Az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. 2012. december 18-án hivatalosan is megkapta az Országos Atomenergia Hivatal (OAH) engedélyét, amelynek értelmében további húsz évig működhet az atomerőmű I. blokkja. Fichtinger Gyula, az Országos Atomenergia Hivatal főigazgatója úgy nyilatkozott, hogy az 1. blokk húszéves üzemidő-hosszabbításának engedélyezéséből nem következik automatikusan, hogy a kettes blokk is megkapja azt.⁴

Az előzetes konzultációs dokumentáció szerint a nagyerőmű építéssel párhuzamosan a kiserőmű létesítések ugyan tovább folytatódhatnak, de a fő részarányt képviselő szélerőművek és a hőellátásához kötött biomassza-tüzelésű erőművek teljesítőképesség-értéke továbbra is csak igen mérsékelt lehet. Így 2030-ra összességében a bruttó villamosenergia-fogyasztás 53%-a származhat nukleáris forrásból, 28% földgázból, 4% szénből és 15% megújuló energiaforrásokból.

Ahogy arról Lázár János Miniszterelnökséget vezető államtitkár is beszámolt⁵, Paks mostani blokkjai csak 2037-ig üzemelhetnek. Az utóbbi Magyarország éves energiafogyasztásának 40%-át adja. A két új blokk üzembe helyezésével átmenetileg megduplázódna Paks termelése, ugyanakkor már a régi blokkok leállításával is számolva 50 % lehet majd a jövőben Paks részesedése.

A fejlesztések finanszírozásához az orosz fél állami hitelt biztosít. A mintegy 3000 milliárd forintos hitel 30 éves futamidővel bír és az államtitkár tájékoztatása szerint a jelenleg elérhető piaci hiteleknel kedvezőbb kamatozása. A magyar félnek ehhez még kb. 750 milliárd forint önerőt kell adnia. A szerződéstervezetek Brüsszelt is megjárták, a tender nélküli eljárást az Európai Unió nem vétőzta meg. A szerződések alapján a nukleáris üzemanyagot a Roszatom szállítja, az elhasznált fűtőelemek elszállítását az orosz fél az átadástól számított 20 évig vállalja.⁶

Bajnai Gordon, az Együtt-PM szövetség elnöke, és Jávor Benedek, az Együtt-PM szövetség társelnöke már a megállapodás aláírását megelőzően nyílt levelet intézett Orbán Viktor miniszterelnökhöz. Levelükben felszólították a Miniszterelnököt, hogy ilyen horderejű kérdésről a mindenkor kormány csak és kizárólag érdemi társadalmi vitát követően, az Országgyűlés felhatalmazását kikérve tárgyaljon bárkivel is.

⁴ <http://greenfo.hu/hirek/2014/01/23/realisan-nem-eri-meg-a-paksi-bovites>

⁵ http://hvg.hu/gazdasag/20140114_OrbanPutyin_megallapodtak_Paksrol

⁶ <http://www.origo.hu/itthon/20140114-paks-orosz-bovitesenek-hattere.html>

Az LMP minden lehetséges módon tiltakozik a paksi bővítésről szóló megállapodás ellen. A zöldpárt számára elfogadhatatlan, hogy a következő száz évünket meghatározó megállapodást széleskörű vita nem előzte meg, és a kormány úgy akar belevágni a bővítésbe, hogy a lehetséges alternatívákat nem vizsgálta meg.

Józsa István az MSZP frakcióvezető-helyettese 2014. január 16-i sajtótájékoztatóján úgy fogalmazott: Orbán Viktor társadalmi és országgyűlési felhatalmazás nélkül, egyedül döntött az ország energiapolitikáját száz évre meghatározó kérdésben, ezen pedig csak veszíthet Magyarország.

A Jobbik Magyarországért Mozgalom sajtótájékoztató keretében - az ellenzéki pártok közül egyedülként - a paksi atomerőmű bővítésének támogatása mellett állt ki.⁷ Mint elhangzott, el kell oszlatnunk azt az illúziót, hogy a megújuló energiahordozók akár csak középtávon is képesek kiváltani a hagyományos energiahordozók felhasználását, ideértve a nukleáris energiát is.

Veszélyes hulladék a Hortobágyon

2014. január elején egy debreceni környezetvédő civil szervezet, a Terepszemle Stúdió elhagyott, elhanyagolt veszélyes hulladék tárolóra bukkant Hortobágyon, Balmazújváros-Lászlóháza térségében (a Szeg-Híresháti belvízelvezető csatorna közelében), a Hortobágyi Nemzeti Park szomszédságában. A szervezet bejelentést tett a Tiszántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőségen, amely hatóság már 2008 óta törekedett hatósági eszközökkel az 1980-as években létesült, veszélyes hulladékok átmeneti tárolására szolgáló telepet felszámoltatni. A Felügyelőség közleménye szerint⁸ a hulladékok tárolásának biztonságossá tételére, illetve egy jelentős mennyiség elszállíttatására közbeszerzési eljárás keretében választ ki megfelelő hulladékkezelőt. A Felügyelőség vezetője sajtótájékoztatón jelentette be, hogy a telepet legutóbb egy hónappal korábban ellenőrizte a hatóság, valószínűleg fémtolvajok garázdálkodtak, ezért ismeretlen tettes ellen feljelentést tettek a rendőrségen. A katasztrófavédelem szakemberei a debreceni zöldhatósággal együttműködve 2014. január 13-án megkezdték⁹ a veszélyeshulladék-tároló telep veszélyelhárítását. A felügyelőség igazgatója szerint 2015 előtt biztosan nem lehet befejezni a telephely tulajdonosával szemben folyó felszámolási eljárást.¹⁰

A telephelyen tárolt hordók vélhetően számos kiemelten veszélyes anyagot tartalmaznak, például cianidot tartalmazó hulladékokat, toxikus fémeket tartalmazó galvániszapot, triklór-

⁷ <http://jobbik.hu/hireink/az-orszagnak-szuksege-van-paks-bovitesere>

⁸ <http://tiktfv.zoldhatosag.hu/>

⁹ <http://www.greenfo.hu/hirek/2014/01/14/lefoliazott-hortobagyi-mergek>

¹⁰ <http://www.dehir.hu/hajdu-bihar/egy-evig-meg-biztosan-maradnak-a-veselyes-hordok-a-hortobagyon/2014/01/13/>

etilén-származékokat és klórozott oldószereket. A hordók egy része lyukas, a tárolók megrogyantak, és szennyeződés kerülhetett az oldalfalak nélküli tároló melletti talajra is. A szennyezés az esővíz-elvezető csatornába és a csurgalékvíz-elvezető medencébe is bejuthatott.

A Hortobágyi Nemzeti Park munkatársai a telep közvetlen közelében nem mértek az érintett növény- és állatfajokra veszélyes szennyeződést, így valószínűsíthető, hogy a méreganyagok nem okoztak nagyobb környezeti problémát.

A Greenpeace vegyi szakértője és aktivistái 2014. január 9-én mintákat vettek a hajdú-bihari veszélyes hulladékot tároló telepen. A környezetvédő szervezet szerint az őrizetlen, romos telepről kijuthatnak a szennyező anyagok, ezért azonnali kármentesítésre szólította fel a hatóságot.

Szabó Marcel, a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó biztoshelyettes személyesen tekintette meg a hulladéklerakó telepet, ahol tízezer hordónyi (mintegy kétezer tonna) veszélyes hulladékot tárolnak nem megfelelő körülmények között. A biztoshelyettes felhívta a figyelmet, hogy Magyarországon több mint 300 olyan helyszín van, ahol szennyeződött a környezet, ebből 150 fontos ivóvízbázis közelében. Országosan a kármentesítés ezermilliárd forintba kerülne, de európai uniós forrásból ilyen célokra mindössze néhány milliárd forint áll jelenleg a kormány rendelkezésére. A telepbejáráson részt vett a cég felszámolóbiztos, Marjasné Endrédi Zsuzsanna is, aki elmondta: 2011-ben, a felszámolás első évében kilencvenmillió forint értékben végeztek ártalmatlanítást a területen, de a munka befejezéséhez további 100-150 millió forintra volna szükség, amire nincs fedezet.

A környezetvédelmi termékdíj változásai¹¹

Az Országgyűlés az adótörvényeket módosító csomag részeként jelentős változtatásokat vezetett be januártól a környezetvédelmi termékdíj kapcsán. Újdonság, hogy a környezetvédelmi termékdíj törvény már elkülönítetten kezeli a bérbe adott újrahasznosítható csomagolószereket, és elkülönítetten tárgyalja ezek mentességét is. Az új szabályok szerint továbbá bizonyos feltételek teljesítése esetén nem keletkezik termékdíj fizetési kötelezettség újrahasználható raklapnak a beszerzéstől számított legalább 365 napig történő felhasználása esetén.

Az egyik legnagyobb újítás a termékdíj raktár bevezetése lesz 2014. július 1-jétől. A termékdíj raktár egy belföldi ingatlan, amelyen meghatározott feltételek szerint környezetvédelmi termékdíj-köteles termék előállítható, feldolgozható, újbóli felhasználásra előkészíthető, kezelhető és tárolható az állami adóhatóság engedélyével. Két típust ismer a törvény: ipari és kereskedelmi termékdíj raktárat, mely utóbbi kizárólag a termékdíjköteles termékek

¹¹ <http://ado.hu/rovatok/ado/valtozasok-a-kornyezetvedelmi-termekdijban>

kezelésére, állagmegóvására szolgál. A termékdíj raktár lényege, hogy a környezetvédelmi termékdíj köteles termékek az adóhatóságnak tett nyilatkozattételt követően termékdíj nélküli áron tárolhatóak benne. Ráadásul ilyen nyilatkozatot az értékesítési láncban korábban szereplő kereskedő is tehet. Az ipari termékdíj raktárba betároló kereskedő továbbá vissza is igényelheti a környezetvédelmi termékdíjat azon termékek után, amelyeket termékdíjjal növelt áron szerzett be, illetve a termékdíj raktáron belül termékdíjmentes lesz a termékértékesítés is.

Tekintettel arra, hogy a termékdíj raktár engedélyének megszerzése lényegesen egyszerűbb, mint például egy adóraktári engedély megszerzése, illetve nem is szükséges pénzügyi biztosítékot nyújtani az adóhatóság felé, ezért az új lehetőség miatt – például a feldolgozóiparban – az értékesítési struktúrák és a feldolgozási folyamatok átalakítására lehet számítani.

Pontosításra került néhány definíció a törvényben, mint például a forgalomba hozatal, a kereskedelmi csomagolás, a kereskedelmi csomagolószer, és a reklámhordozó papír fogalma is. Lényeges eljárásrendi változás, hogy az átvállalási szerződések nyilvántartásba vételéről az adóhatóság január 1-ét követően már mindkét felet értesíti, illetve a módosításról is mindkét fél kap visszaigazolást.

Iparfejlesztési pályázatot hirdetett az Országos Hulladékgazdálkodási Ügynökség

Az Országos Hulladékgazdálkodási Ügynökség Nonprofit Kft. (OHÜ) 2013. december 23-án meghirdette a 2013. évi iparfejlesztési pályázatát, amelynek alapvető célja a hulladékgyűjtési és -hasznosítási rendszerek fejlesztése volt. Az OHÜ négy fő iparfejlesztési irányt határozott meg: hulladékgyűjtési rendszerek fejlesztése, gumiiipari hulladék anyagában hasznosítási fejlesztések, elektromos és elektronikai hulladék anyagában hasznosítási fejlesztések, valamint csomagolási hulladék anyagában hasznosítási fejlesztések. Ezen irányokon belül 44 további rész cél került meghatározásra.

A pályázaton kizárólag a szelektív hulladékgyűjtés, valamint az abból képződött hulladékok hasznosításával kapcsolatos tevékenységek fejlesztése volt támogatható, ideértve az olyan szelektíven gyűjtött veszélyes hulladékokat is, mint például az akkumulátort.

A pályázatra azon mikro-, kis- és közepes vállalkozásoknak minősülő gazdasági társaságok, egyéni vállalkozók jelentkezhettek, akik nem tartoznak az egyszerűsített vállalkozási adó (EVA) hatálya alá. Rajtuk kívül pályázhattak még azok a jogi személyiséggel rendelkező gazdasági társaságok is, amelyek közszolgáltatási tevékenységet végeznek, illetve helyi önkormányzati költségvetési szervek is.

A pályázat meghirdetésekor a támogatásra rendelkezésre álló keretösszeg 1 550 millió forint volt, melyet 2014. január 15-én az OHÜ 1 900 millió forintra emelt. Az elnyerhető támogatás

mértéke az összes elszámolható költség 50-100%-a, az igényelhető – vissza nem térítendő – támogatás összege 5 000 000 és 250 000 000 Ft közötti összeg lehetett.

A pályázatokat az Iparfejlesztési Pályázati Bizottság (IPB) értékelte, az értékelés eredményéről a pályázókat értesítette, valamint a döntését közzétette az interneten. A pályázati forrást elnyerők részére kifizetés egy alkalommal, utófinanszírozás keretében történik, vagy szállítói finanszírozás útján, legkésőbb 2014. április 30-áig.

Eredetileg 2014. február 15-ig lehetett benyújtani pályázatokat az OHÜ címére, azonban 2014. január 17-én a keretösszeget meghaladó mértékű beérkezett igénylések miatt felfüggesztették a pályázatot. Ezt követően január 31-én újból megnyitották a pályázatot, majd február 4-én újfent felfüggesztették (ismételten a keretösszeget meghaladó beérkezett igények miatt).

Geotermikus energia hasznosítása Bonyhádon

Projektceget hozott létre a Pannon Geosolar Kft. és Bonyhád Város Önkormányzata a geotermikus energia hasznosítására településen. A Bonyhád Geosolar Kft.-t hárommillió forintos alaptőkével, a bonyhádi önkormányzat tíz százalékos részesedésével alapították meg.

A Pannon Geosolar Kft. az SWR Bauconsulting Kft. dél-dunántúli projektjeiért felelős cége. Az SWR Kft. vezetője Johann Gangl, a cég nevéhez már számos jelentős, megújuló energiát hasznosító projekt fűződik Ausztriában és Magyarországon is, mint például hazánkban a Lajta Energia Park (szélerőmű park).

A Pannon Geosolar Kft. a megállapodás szerint egy 2300 méter mély termálvízutat fúr Cikóhoz közel, amelyből a megelőző kutatások alapján 115-125 Celsius fokos víz nyerhető ki. A kinyert termálvizet előbb villamosenergia-termelésre, majd később melegvíz- és távhőellátására használják fel. A felhasználást követően 60-65 Celsius fokra hűlt vizet kertészeti célokra, üvegházakban hasznosítják.

A felek megállapodtak abban is, hogy a kitermelt termálvíz, illetve hőenergia ára a mindenkori lakossági vételár 85%-a lehet legfeljebb. Az engedélyezési eljárás március-áprilisban lefolytatható, melyet követően megkezdődhet a kútfúrás kivitelezése is. A cég szerint 95 százalékos az esélye – a 2010-ben elvégzett geofizikai vizsgálatok szerint –, hogy 100 Celsius fok feletti termálvíz termelhető ki, azonban csak fúrást követően derülhet ki a pontos hőfok, illetve az is, hogy a fent vázolt tervekből (villamosenergia-termelés, távhőellátás, kertészet) és projektcélokból mit valósítható meg.

Bonyhád aljegyzője szerint¹² az SWR Kft. gondoskodik a befektetőkről, mivel jelenleg nincs pályázati forrás a négymilliárd forintos projektre. A tervek szerint a villamosenergia-termelő mű 2015-ben, a távhőellátó rendszer 2016 végére készül el. Az SWR Kft. már korábban

¹² <http://www.pecsma.hu/hirzona/projektceg-a-geotermikus-energiara-bonyhadon/>

(2012-ben) felmérte a város energiaigényét, és a vizsgálatok szerint már 115 Celsius fokos termálvízzel is biztonságosan kielégíthető Bonyhád 44 ezer gigajoule éves fűtési hőigénye. Az energiaaudit alapján évi 21,7 gigawattnyi elektromos energia állítható elő a termálvíz hőkészletéből – ez közel tízszerese a város teljes áramigényének.

Új állami hulladékgazdálkodási közszolgáltató

Települési hulladékot 2013. január 1-je óta kizárólag többségi önkormányzati vagy állami tulajdonban lévő hulladékgazdálkodási közszolgáltató szállíthat el. Állami tulajdonú cég korábban nem végzett hulladékgazdálkodási közszolgáltatást, azonban a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. 2013 novemberében megegyezett a német tulajdonú Remondis Kft.-vel¹³ a cég, illetve a cégcsoporthoz tartozó Kun Hulladék Kft. megvásárlásáról. Mivel eddig nem volt állami szereplő a piacon, ezért a Gazdasági Versenyhivatal 2014. január 9-én kiadott jóváhagyó engedélye¹⁴ formáság volt csupán. Az új állami szereplő többek közt Martfűn, Sümegen és Tapolcán fogja ellátni a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási tevékenységet, és szállítja el a települési hulladékot. A cégcsoporthoz tartozó más vállalkozásokat Szolnok, illetve Oroszlány önkormányzata maga vásárolta meg.

Az új szabályozás miatt a Remondis az egyetlen olyan külföldi tulajdonú közszolgáltató, amely kivonul a magyarországi piacról, míg a többi, nem magyar tulajdonú cég sok helyen alvállalkozóként működik tovább.

Tavaly Martfű volt az első olyan település, ahol hulladékgazdálkodási közszolgáltató cég hiányában a katasztrófavédelmi igazgatóságnak kellett kijelölnie közérdekű szolgáltatót. Nem ez volt azonban az egyetlen ilyen település, a katasztrófavédelem tájékoztatása alapján legalább 255 településen – ebből Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 207 esetben – kellett közérdekű szolgáltatót kijelölni a települési hulladékok elszállítására. Minden érintett településen sikerült olyan közszolgáltatót kijelölni, amely tudta vállalni a hulladékgazdálkodási közszolgáltatást ellátását, így fennakadás a közszolgáltatásban sehol nem volt. Ezen települések esetében az egyes önkormányzatoknak a kijelöléstől számítva kilenc hónap áll rendelkezésükre a végleges közszolgáltató kiválasztására.

A kijelölések várhatóan 2014-ben is folytatódnak még, ugyanis például Győr Nagytérségi Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulás pályázatot hirdetett száztizenegy település hulladékának elszállítására. A milliárdos üzlet három szomszédos megye településeit érintené, azonban a közbeszerzési pályázatra nem érkezett ajánlat¹⁵. Az érintett települések teljes területe 2471 négyzetkilométer, amelyen 109 ezer lakásban 259 ezer ember él. A területről 2012-ben 54 ezer tonna hulladék származott, ebből a vegyes és a maradék

¹³ Magyar Nemzet, 2014.01.09-i szám (13. oldal, Jön az állami szemétszállítás)

¹⁴ Vj/87-15/2013. számú határozat

¹⁵ Magyar Nemzet, 2014.01.14-i szám (13. oldal, Hulladékszállítás: nem érkezett ajánlat)

hulladék 15-15 ezer, a biohulladék 8 ezer, a szelektív gyűjtőszigeteken keletkezett hulladék (papír, műanyag, üveg és fém) pedig 5 ezer tonna¹⁶. A közszolgáltatást ugyanakkor jelenleg a régi szerződés alapján továbbra is a Győr-Szol Zrt. végzi 2014. június 30-ig.

Újrainduló szénbányászat

Németh Lászlóné nemzeti fejlesztési miniszter a Bányászati Szövetség decemberi Szent Borbála-napi ünnepségén bejelentette, hogy a Kormány támogatja a széntermelés bővítését, a magyarországi szénbányászat újraindítását, megvizsgálja a mélyművelésű szénbányák megnyitásának lehetőségeit. A fejlesztési miniszter szerint a Nemzeti Energiastratégiában és az „ásványvagyon gazdálkodási cselekvési tervben” a kabinet célul tűzte ki, hogy megvizsgálja a hazai mélyművelésű szénbányák megnyitásának lehetőségét. A cél az energiafüggőség csökkentése lenne, de egy új bánya megnyitására vagy egy régi üzem újraindítására, a kutatásokat is figyelembe véve, nyolc-tíz évet kéne várni.¹⁷ A kormányzati szándékot tükrözi a decemberi energetikai törvénymódosító csomag is.

Ezeknek megfelelően 2014 januárjában az ország több helyszínén megtették az első lépéseket a leállított bányák újraindítására, így például Komlón 18 baranyai és régióbeli vállalkozás, öt települési önkormányzat, valamint Pécs-Baranya Kereskedelmi és Iparkamara bányászati klasztert alakított. A klaszter alapvető célja a mecseki szénbányászat újraindítása, a termelés előkészítése, illetve a közös technológiai fejlesztések és piaci aktivitás erősítése. A klaszter alapítói közleményt tettek közzé, mely szerint Komló városa menedzseli a vājárszakképzés újraindítását és a felsőfokú szakemberek utānpótlását. A helyi szénbányászat újjāélesztése hozzájárulhat Baranya megye gazdasági mélyrepülésének megállítāsához is.¹⁸

A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, a Borsod Megyei Önkormányzat és szakmai szervezetek szintén klasztert alapítottak a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei szénbányászat ügyében. Dorogon is készen állnak a bānyanyitāsra, ahol 2004-ben zárták be az utolsó mélyművelésű szénbányát. A Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület dorogi csoportja megvizsgálta a bānyanyitás lehetőségét, elemzésük szerint 140 millió tonna kitermelésre alkalmas szénvagyon rejtőzik Annavölgy-Tokod térségében. A tervek szerint alacsony költséggel működtethető, úgynevezett "bicskabányát" alakítānānak ki a szén kitermelésére. A terveket megküldték a Miniszterelnökségre is, illetve javaslatot tettek egy térségi energetikai klaszter létrehozāsát is. A tervezett tudāsközpontban a meglévő oktatási intézményekre építve folya vājārképzés. A tatabányai bānyákat már nem lehet újranyitni, ugyanakkor a közeli Mány, Nagyegeyhāza és Zsāmbék települések térségében jelentős szénmezőket rejt a föld

¹⁶ NAPI Gazdaság , 2014.01.14. (3. oldal, Nem kelendő a Győr környéki hulladékkezelés)

¹⁷ Metropol, 2014.01.29. (4-5. oldal, Újraéledő szénbányászat?)

¹⁸ Napi Gazdaság, 2014.01.22. (14. oldal, Az ország több pontján indulhatnak újra a bányák)

mélye.

A szakemberek szerint újra kellene gondolni az ország egyetlen mélyművelésű bányája, a márkushegyi szénbánya tervezett 2014. év végi bezárását is. A bánya a termelés folytatásához elegendő szénvagyonnal és megfelelő szakembergárdával rendelkezik, jelenleg az oroszlányi erőművet látja el szénnel.

Jelenleg az országban 40 kutatási engedély van kiadva szén- és lignitlelőhelyekre, és több mint 70 bányatelek van kijelölve, azonban ez utóbbiak jelentős részét már bezárták. A Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal adatai szerint 2013-ban január és október között az 50 megawattot meghaladó teljesítményű erőművekben összesen közel 50 millió gigajoule-nyi energiát termeltek a szénfélésegekből, amely a teljes termelés kb. 22%-a. A Mátrai erőműben a visontai és a bükkábrányi felszíni fejtésekből származó lignitet égetnek, a Vértesi erőműbe pedig az ország egyetlen mélyművelésű szénbányájából, a márkushegyi bányából érkezik a feketekőszén.

A zöldenergia célszámairól szóló Európai Bizottsági közlemény

2014. január 22-én az Európai Bizottság „éghajlat- és energiapolitikai keret a 2020-2030-as időszakra” címmel közleményt fogalmazott meg az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának.

Ausztria, Belgium, Dánia, Németország, Franciaország, Írország, Olaszország és Portugália energia- és klímaüggyel foglalkozó miniszterei már 2013 decemberében sürgették¹⁹ az Európai Uniót, hogy határozzon meg tagországi számára a megújuló energiafelhasználásra konkrét célkitűzéseket 2030-ra. A cél a fosszilis üzemanyag import csökkentése lenne, továbbá a munkahelyteremtés és a gazdasági növekedés fokozása. Az érintett miniszterek által aláírt levél szerint mindehhez a költséghatékony beruházású energetikai rendszereket biztosító jogbiztonság szükséges, melynek eredményeként a belső energiaipar is megerősödhetne.

Az első találgatások²⁰ a kibocsájtási csökkentés esetében 40%-os, a megújuló energia felhasználás terén 30%-os célt jósoltak, illetve, hogy csak ajánlások lesznek, viszont kötelező lesz növelni az energiahatékonyságot. A Financial Times információi szerint az egyes biztosok álláspontjában is jelentős eltérések voltak, és a különböző kormányok, az energiaszektor szereplői és a környezetvédők is próbálták befolyásolni a döntést²¹. Nagy-Britannia nem akar kötelező célszámokat, de Németország kemény szabályokat szeretne. A Financial Times szerint a célok közti különbséget a megújuló energiaforrások támogatásának káros mellékhatásaitól való félelem okozta. Az EU támogatja a megújuló energiaforrásokat, de ez felfelé hajtja az energiaárakat, és aláássa az európai versenyképességet.

Két héttel az Európai Bizottság hivatalos javaslatának nyilvánosságra hozatala előtt az Európai Parlament környezetvédelmi és iparpolitikai szakbizottsága egy politikai határozatot fogadott el, melyben ambiciózus célokat tűztek ki a 2020 utáni klímapolitikára nézve (40%-os kibocsátás csökkentést az üvegházhatást okozó gázok terén, kötelezően 30%-os megújuló energia felhasználási cél és 40%-os energiahatékonyság javítást 2030-ig).²²

Az EU 2020-as vállalása az 1990-es szinthez képest 20 százalékos csökkentést írt elő az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásában, és a megújuló energiaforrások arányának kötelező 20%-os emelését. Az EB adatai szerint az Egyesült Államokban 2005 és 2012 között 66%-kal csökkent a gázár az ipari felhasználók között, miközben Európában 35%-kal növekedett. Egyes energetikai cégek ezért érvelnek a kötelező EU-s célszámok ellen.

¹⁹ <http://www.csrhungary.eu/vilaghang/kotelezo-megujulo-energia-kvotak-2030-ra/>

²⁰ http://hvg.hu/gazdasag/20140113_Felpuhulhatnak_az_EU_zoldenergiacelszama

²¹ <http://www.smh.com.au/business/carbon-economy/push-for-eu-2030-target-for-renewable-energy-20140108-30g0q.html>

²² <http://www.energiacentrum.com/energiapolitika/megosztja-eu-t-uj-klimapolitika/>

Szerintük a kormányokra kellene hagyni, hogy hogyan érik el a károsanyag-kibocsátásuk csökkentését, mert így csökkennek a támogatási költségek, és a versenyképesség is megmarad. A megújuló energiaforrásokkal foglalkozó vállalatok szerint viszont kötelező célszámok kellene, és legalább 30%-nak kellene lennie a környezetbarát energiaforrásoknak. Ezzel ért együtt a Greenpeace környezetvédő csoport is, amely 45%-os arányt szeretne.

Az Európai Bizottság 2014. január 22-én ismertette a 2030-as energia és klíma keretre vonatkozó csomagot²³ és sajtóközleményt²⁴ is közzétett az új éghajlat-változási és energiaügyi célokról: 2030-ra versenyképes, biztonságos és alacsony szén-dioxid-kibocsátású európai gazdaság a cél.

A javaslat szerint üvegházhatást okozó gázok kibocsátását 40%-kal kell az 1990-es szint alá csökkenteni, a megújuló energia arányát pedig kötelezően legalább 27%-ra kell növelni. Az új uniós keretprogram pillérei az energiahatékonyságra irányuló politikák erősítése, új irányítási rendszer kialakítása, valamint új mutatók létrehozása a versenyképes és biztonságos energiarendszer megteremtéséért. A 2030-ig megvalósítandó keretprogram legfelsőbb szinten kerül megvitatásra, mindenekelőtt az Európai Tanács és az Európai Parlament által (várhatóan márciusban) – a teljes jogalkotási folyamat két évig tart.

²³ <http://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=http%3A%2F%2Feur-lex.europa.eu%2FflexUriServ%2FflexUriServ.do%3Furi%3DCOM%3A2014%3A0015%3AFIN%3AHU%3ADOC>

²⁴ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-54_hu.htm